

Uppföljning PRIO

Sammanfattning

Av flera skäl, framförallt tidsaspekten, kan vi inte dra några långtgående slutsatser av denna första uppföljning, en uppföljning som väntas utökas och följas av flera. Det är enbart tidiga trender som kan utläsas. Exempel på sådana trender är:

- Meritvärdet på enheter som genomfört PRIO har hittills ökat mer än rikets
- Andel elever med godkänt betyg i alla ämnen har en mer positiv utveckling på PRIO-skolorna än i riket som helhet
- Att identifiera vissa utvecklingsområden och arbeta med dem gemensamt är ett framgångsrikt sätt för att påverka arbetssätten
- Det som verkar vara enklast är att skapa en bättre möteseffektivitet/struktur.

1. Uppföljningens syfte och olika delar

SKL:s övergripande mål med PRIO är formulerat som att ”alla skolor ska lyckas”. Här ligger en avgränsning i så måtto att vi med ”alla skolor” menar alla skolor som deltar i PRIO¹. Med ”ska lyckas” menar vi att de ska nå sin fulla potential vilket i sin tur innebär att samtliga elever ska nå målen för utbildningen (vilka i sin tur finns preciserade i läroplaner, kursplaner, ämnesplaner och dylikt).

Effekter uppstår i regel i flera steg i något som benämns mål-medel-kedja eller effektkedja: där en insats leder till en effekt som i sin tur leder till en ny effekt och så vidare. För att göra det övergripande målet – ”alla skolor ska lyckas” – mätbart har vi därför valt att i bryta ned det i tre önskvärda utfall eller effekter som är länkade till varandra i följande kedja:

Målet: ”Alla skolor ska lyckas” genom:

1. Lärande organisation – I betydelsen att på skolnivå etablera nya processer och arbetssätt som utgår från forskning och beprövad erfarenhet (processeffekt), som bidrar till. Detta följs upp genom att enkäten som genomfördes första året upprepas efter två varefter resultaten jämförs. Resultat på kort sikt 2 år.
2. Attraktiv arbetsplats – I betydelsen att lärare och elever trivs bättre och att lärarna upplever en lägre grad av arbetsbelastning (processeffekt). Detta följs genom resultat från elev-och medarbetarenkäter. Resultat på medellång sikt 2-4 år.
3. Bättre studieresultat – I bemärkelsen förbättrade studieprestationer och betygspoäng (resultateffekt). Följs upp via betygen i årskurs 9 etc. Resultat på lång sikt 4-6 år.

De resultat som beskrivs i denna första rapport behandlar den första och tredje dimensionen – arbetssätt och bättre studieresultat. Om den senare kan och bör inga långtgående slutsatser dras då denna effekt väntas uppstå tidigast efter fyra år.

¹ Mer om den teoretiska förklaringsmodellen samt uppföljningsplanen finns att läsa i dokumentet *Uppföljnings- och utvärderingsplan PRIO (2015)*.

2. Rapportens innehåll

Rapporten bygger på inlämnade uppgifter från åtta kommuner och sammanlagt 16 skolenheter. Samtliga påbörjade sitt arbete med PRIO under 2013. Uppföljningen avser hur kunskapsresultaten i årskurs 9 utvecklats i jämförelse med riket. Det är meritvärdet samt andelen elever med godkända betyg i alla ämnen som utgör indikatorerna.

Därutöver följs förändringen upp inom de utvecklingsområden som valts. Detta sker genom jämförelser av enkätresultat från 2013 och 2015. Det som saknas för en mer fullständig uppföljning är resultatdata från skolornas medarbetar- samt elevenkäter. Dessa data har vi skrivande stund inte tillräcklig tillgång till.

2.1 Fakta om redovisade skolor

I tabellen nedan framgår vilka olika typer av skolor som följts upp samt antalet elever på dessa skolor läsåret 2014/15. Det kan här noteras att PRIO-skolorna generellt är betydligt större än en genomsnittlig svensk grundskola vilken inrymmer cirka 200 elever.

Tabell 1. Fakta om deltagande skolor

Årskurser	Antal skolor	Genomsnittligt elevantal
F-6	6	306
F-9	4	474
4-9	1	354
7-9	5	247
Total	16	317

2.2 Valda utvecklingsområden

På de 16 skolenheterna har följande utvecklingsområden valts:

Gemensam undervisningsplanering	11	(69 %)
Observation och återkoppling	16	(100 %)
Mötesstruktur/möteseffektivitet	15	(94 %)

Därutöver finns ett antal utvecklingsområden som identifierats på enstaka skolenheter. Dessa är: trivsel, schemaläggning, administration, rutiner, resultatuppföljning, elevinflytande, kostnadsmedvetenhet, elevvårdsprocesser, fungerande relationer, inskolningsrutiner, ledning, gemensamma mål, storlek och struktur på undervisningsgrupper, kultur och attityd, beslutsvägar.

3. Uppföljning – arbetssätt

Denna uppföljning koncentreras till de tre mest frekventa utvecklingsområdena. Lärarnas uppfattningar kring aktuellt utvecklingsområde redovisas i form av förändringar i svaren samt procentuell förändring mellan 2013 och 2015. Även det intervall inom vilket förändringar på de olika skolorna skett redovisas. Inom varje utvecklingsområde är de frågor från, den för alla deltagande skolor gemensamma, kartläggningsenkäten som anses vara adekvata för området utvalda.

3.1 Gemensam undervisningsplanering

Tabell 2. Resultatuppföljning gemensam undervisningsplanering

Fråga ²	Förändring 2013-2015	Förändring i %	Startvärde	Minsta/största förändring
B3. Hur ofta diskuterar och planerar du lektioner eller specifika undervisningsmoment gemensamt med andra lärare? (5)	0,25	6,8 %	3,63	-0,53 – 0,77
B4. Hur ofta planerar du övergripande områdesplanering gemensamt med andra lärare? (5)	0,35	14,0 %	2,50	-0,14 – 1,04
B5. Hur ofta planerar och koordinerar du mer övergripande praktiska frågor med andra lärare? (5)	0,10	2,46 %	3,91	-0,29 – 0,83

² Siffran inom parentes anger högsta värde. Om värdet förändras mer än +-10 % bedöms förändringen vara signifikant.

Kommentarer:

- Till dessa frågor finns endast kvantitativa svarsalternativ, dvs hur ofta olika företeelser inträffar och därmed ingen kvalitativ bedömning.
- B3, som enligt McKinseys rapporter, är ett viktigt inslag för att uppnå goda resultat. Bedömningen var redan från början på en hög nivå och har dessutom ökat. Ökningen är ännu större för fråga B4.
- Praktisk samordning var från början frekvent förekommande men har också ökat.

Sammantaget kan vi utläsa att olika aktiviteter som har till syfte att lärarna ska arbeta mer tillsammans tycks blivit mer förekommande.

3.2 Observation och återkoppling

Tabell 3. Resultatredovisning observation och återkoppling

Fråga ³	Förändring 2013-2015	Förändring i %	Startvärde	Minsta/största förändring
B6. Hur ofta visar du upp dina bästa lektionsupplägg för kollegor? (5)	0,37	15,5 %	2,40	-0,15 – 0,91
B7. När fick du feedback på en lektion du hållit senast av en vuxen? (5)	0,47	15,9 %	2,97	-0,21 – 1,35
B8. Hur ofta skulle du vilja få feedback på ditt arbete från kollegor? (5)	0,20	6,9 %	2,83	-1,00 – 1,15
B9. Hur ofta skulle du vilja få feedback på ditt arbete från skolledare? (5)	0,00	0 %	2,44	-1,07 – 1,31
B28. Det är känsligt att observera och ge återkoppling på en kollegas arbetsmetoder. (3)	-0,24	-13,4 %	2,02	-0,80 – 0,18

Kommentarer:

- För frågorna B6-B9 är svarsalternativen kvantitativa medan man på fråga B28 får avgöra om man instämmer i påståendet eller inte.

³ Siffran inom parentes anger högsta värde. Om värdet förändras mer än +-10 % bedöms förändringen vara signifikant.

- Enligt den beprövade erfarenheter PRIO bygger på är det framgångsrikt om det finns en kultur med återkoppling och feedback kollegor emellan.
- Av svaren på fråga B6 och B7 framgår tydligt att den typen av aktiviteter blivit mer förekommande. Av ökningen att döma har det inte varit så frekvent tidigare.
- Fråga B8 indikerar att det finns ett ökat önskemål om mer frekvent feedback från kollegor. Däremot finns inte motsvarande önskemål vad gäller feedback från skolledningen enligt fråga B9.
- Fråga B28 är den enda fråga där svaren blivit mer negativa Efter att ha prövat att observera och ge återkoppling på en kollegas arbetsmetoder kan lärarna ha förstått hur känsligt detta i själva verket är. Detta kan även förklaras av att återkoppling till kollegor inte har varit någon vanlig aktivitet tidigare.

3.3 Möteseffektivitet/mötesstruktur

Tabell 4. Resultatredovisning möteseffektivitet/mötesstruktur

Fråga	Förändring 2013-2015	Förändring i %	Startvärde	Minsta/största förändring
B19. Spridningen av information mellan lärare och skolledning fungerar effektivt. (3)	0,07	3,0 %	2,20	-0,52 – 0,52
B22. Skolan har en bra mötesstruktur. (3)	0,41	18,7 %	2,19	-0,14 – 0,74
B23. Alla skolans möten är tidseffektiva och har ett tydligt syfte. (3)	0,41	21,7 %	1,87	-0,04 – 0,77

Kommentarer:

- Brist på tid är en ofta förekommande orsak till stress och därmed en sämre arbetssituation. En lämplig åtgärd är att använda tillgänglig tid på bästa sätt. Att skapa konstruktiva och effektiva möten är en metod för att ge dessa förutsättningar.

- Samtliga tre frågor besvaras genom att lärarna angett i vilken mån de instämmer i påståendet.
- Genom att utveckla detta område har skolorna lyckats höja omdömena på de båda sammanfattande frågorna B22 och B23 avsevärt. För båda dessa påståenden är omdömet att man befinner sig mellan ”instämmer helt” och ”instämmer delvis”. Det rör sig om en snabba och anmärkningsvärda förbättringar.
- Informationsspridningen mellan lärare och skolledning upplevdes redan från som bra (ett högt värde) och tycks inte förändrats nämnvärt.

4. Uppföljning – studieresultat

Som nämndes inledningsvis är det meritvärdet i årskurs 9 samt andelen elever med godkänt i alla ämnen som vi initialt har följt upp. Eftersom det inte finns tillgång till några sammanfattande resultat för årskurs 6 ingår endast de nio skolorna med årskurs 9 i denna första uppföljning.

Tabell 5. Resultatuppföljning studieresultat, deltagande skolor jämfört med riket

	Meritvärde ⁴	Förändring i absoluta tal (meritpoäng)	Andel godkända alla ämnen ⁵	Förändring i absoluta tal (procentenheter)
Riket	+3,5 %	+ 7	0	0
PRIO Oviktat medelvärde	+5,6 %	+ 12	+5,5 %	+ 4,5
PRIO Viktat medelvärde	+5,3 %	+ 11	+3,3 %	+ 3

⁴ I denna kolumn jämförs det genomsnittliga meritvärdet de tre senaste åren med motsvarande värde för de fyra föregående åren, inklusive året då Prio genomfördes

⁵ I denna kolumn jämförs den genomsnittliga andelen elever med godkänt i alla ämnen de tre senaste åren med motsvarande värde för de fyra föregående åren, inklusive året då Prio genomfördes

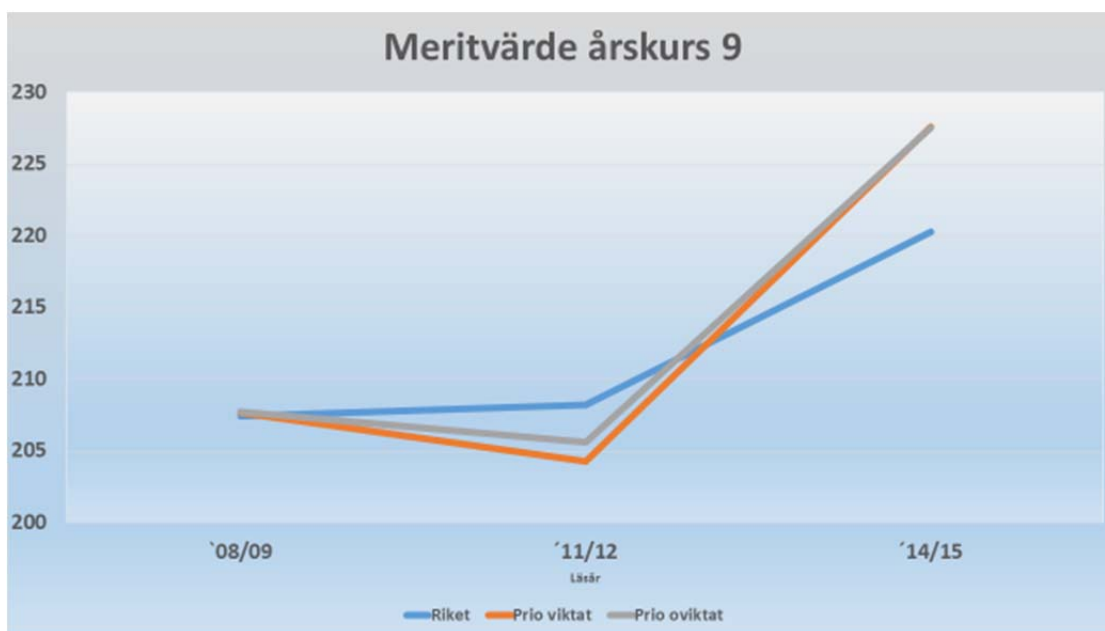
Kommentar: Det är ännu för tidigt att dra några långtgående slutsatser beträffande elevernas studieframgångar vid de i denna studie inkluderade skolorna, uppföljning av resultaten kommer att fortsätta i ytterligare tre år för dessa. Utifrån befintliga resultat kan vi notera en något bättre utveckling av meritvärdet än riket. Skillnaden i andelen elever som fått godkänt i alla ämnen är något större. För båda indikatorerna finns således en positiv trend.

4.1 Resultatutveckling över tid

I diagrammet nedan jämförs utvecklingen av meritvärdet för samtliga skolor i första omgången av PRIO som har verksamhet i årskurs 9 med rikets resultat.

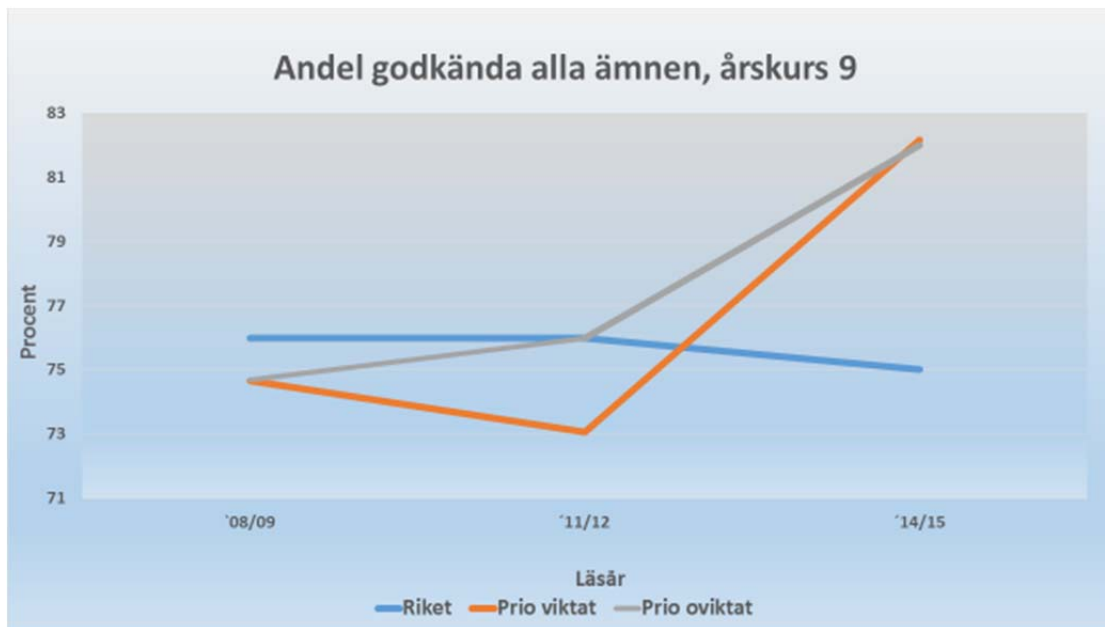
Liksom i tabellen ovan kan vi se en mer positiv utveckling efter PRIO-interventionen än i riket totalt. Denna förändring har skett efter en nedgång i resultaten åren före skolorna gick med i PRIO. Möjligen finns här en effekt av att kommunerna medvetet valt att delta med skolenheter som varit i behov av utvecklingsstöd.

Diagram 1. Resultatutveckling genomsnittligt meritvärde PRIO och riket läsåren 2008/09 – 2014/15.

Mönstren, över tid, är desamma när det gäller andelen elever som når godkända betygsresultat i samtliga ämnen (vilket åskådliggörs i diagram 2 nedan). Vi ser här en betydligt mer positiv utveckling av andelen elever som fått godkänt i alla ämnen än

Diagram 2. Resultatutveckling andel godkända i samtliga ämnen PRIO och riket läsåren 2008/09 – 2014/15.

5. Avslutning/fortsättning

Denna uppföljning bygger på data från knappt 10 procent de skolenheter som genomfört PRIO. För att få ett säkrare utfall krävs att en större mängd skolor inkommer med resultatuppföljningar. SKL räknar också med att fler kommuner redovisar sina data under 2016. Insamling av resultat från elev- och medarbetarenkäterna har påbörjats vilket ger möjlighet till en mer fullständig analys.

Detta ger sammantaget förutsättningar att upprätta en ny, mer omfattande, uppföljningsrapport under året. En sådan beräknas vara klar för publicering före årsskiftet. En större och mer djuplodande analys planeras att offentliggöras vid Skolriksdag 2017.